

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Európai társadalompolitikák I.

A tantárgy kódja: BTSZ100MA szociálpolitika, BTSZOC104MA-K3 szociológia

A tantárgyfelelős neve: Dr. Csoba Judit

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása:

A tantárgy célja, hogy az európai kultúra gyökereit felidézve bevezesse a hallgatókat a társadalompolitika legfontosabb kérdéseibe. A tantárgyi program elemzi milyen társadalmi, gazdasági és történelmi körülmények között alakulnak ki a modern állam jóléti funkciói, melyek a folyamat meghatározó elméleti keretei és fogalmai. A tantárgy megalapozza a társadalompolitika későbbi elemző igényű tanulmányozásának készségét, lehetővé teszi a társadalompolitika társadalmi és politikai beágyazottságának elemzését. Az egyes európai országok jóléti rendszerének elemzése során kitekintést biztosít a családi és jóléti ellátórendszerek kialakulására és működésére, az európai ifjúságpolitika alakulásának elemzésére, összehasonlítási lehetőséget biztosít a hazai jóléti rendszerek és az Európában működő alternatív ellátási formák között.

A félév tematikája

- 1. Bevezető óra (tematika, jóléti modell- tanulmányok feltételeinek egyeztetése, szakmai, módszertani kérdések)**
- 2. előadás: A társadalompolitika, szociálpolitika gyökerei. Az emberi társadalom kulturális meghatározottsága. Az „európa-paradigma”.**

Kötelező irodalom:

Szűcs Jenő: *Vázlat Európa három történelmi régiójáról Történelmi Szemle 1981/3.*

Csoba Judit (szerk.): *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen 2012, pp. 11-28)*

Ajánlott irodalom:

Vitányi Iván: *Az „Európa- paradigma”* Magvető Kiadó, Budapest 1986. 8-43. old.

Castel, R.: *A szociális kérdés alakváltozásai* A Szociálpolitikai Értesítő Könyvtára, Max Weber Alapítvány, Wesley Zsuzsanna Alapítvány, Kávé Kiadó, Budapest 1998.

- 3. előadás: A modern állami szerepvállalás kezdetei Európában: a horizontális és vertikális szolidaritás szerepe az egyes kultúrákban.**

Kötelező irodalom:

Gyáni, G: *Könyörületesség, fegyelmelés, avagy a szociális gondoskodás genealógiája*

Történelmi Szemle 1999. 1-2. 57-85. old.

(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen 2012. pp.29-57)*

Ajánlott irodalom:

Tomka Béla: *Az Európai Szociális Modell múltja és jelene- kelet-közép-európai perspektívák*

Esély 2004/5 32-54. old. (Csoba Judit szerk.: Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen 2012. pp. 59-81)

4. előadás: A modern társadalompolitika funkciói és területei a XX. században. A társadalmi feszültségek mérséklése, a problémák kezelése, feloldása.

Kötelező irodalom:

Szalai Júlia: *A jóléti fogda*

Esély 2004/6-2005/1 <http://www.esely.org/index.php?action=kiadvany&szerzo=S>

Ajánlott irodalom:

Giddens, A.: *A Harmadik út* Agóra Kiadó, Budapest 1999.

Schlett András (2010): *A harmadik út, avagy a neoliberalizmus álruhája* Polgári Szemle 6. évf. 1. sz.

5. előadás: A jóléti állam típusai a XX. sz. második felében. Tipológia az értékorientációk különbözősége alapján.

Kötelező irodalom:

Wil Arts – John Gelissen (2009): *A jóléti kapitalizmus három világa- vagy több? Jelentés a jelenlegi helyzetről* In: Nyilas Mihály (szerk.): *A jóléti állam a 21. században.* Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 2009. 49-79. old.

Ajánlott irodalom:

Frigyesi Veronika-Kapolyi László: *Aktív jóléti állam a kontinentális, szociáldemokrata és liberális modellek után*

<http://www.valosagonline.hu/index.php?oldal=cikk&cazon=696&lap=0>

Esping-Andersen, Gösta: *Ismét a jó társadalom felé?* Esély 2006/6.3-27.old

Artner Annamária: *Az európai jóléti modellek és fenntarthatóságuk*

(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem,*

Debrecen 2012. pp.81-97.

6. előadás: A skandináv jóléti modell

Kötelező irodalom:

Pogátsa Zoltán (2015): *Az Északi Modell relevanciája Magyarországon*

Eszmélet 108 (2015 tél) 189-202. old.

Ajánlott irodalom:

Gallai Sándor (1988): *A skandináv modell története.* Aula Kiadó, Budapest 47-100. old.

Semjén András: *A svéd jóléti rendszer átalakulása* Közgazdasági Szemle, XLVI. évf., 1999. április (326–345. o.)

<http://epa.uz.ua/00000/00017/00048/pdf/semjen.pdf>

Nyilas Mihály: *A svéd jóléti rendszer: a szociáldemokrata tradíciók és új kihívások*

(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem,*

Debrecen 2012. pp. 113-137)

7. előadás: Közép-Kelet-Európa jóléti államai

Kötelező irodalom:

Simonyi Ágnes (2015): *Szociálpolitikai változatok a kelet-közép-európai országokban*

Esély 2015/2. 3-41.

http://www.esely.org/kiadvanyok/2015_2/2015-2_1-1_Simonyi_Szociálpolitikai.pdf

Ajánlott irodalom:

Kornai János (2005): *Közép-Kelet-Európa nagy átalakulása- siker és csalódás* Közgazdasági Szemle, LII. évf., 2005. december (907–936. o.)

<http://epa.oszk.hu/00000/00017/00121/pdf/01kornaijav200602.pdf>

Andor László(2017): *Szociálpolitikánk negyedszázada európai tükörben.* Esély 2017/4.

3-16.

8. előadás: Dél-Európa sajátos útja

Kötelező irodalom:

Darvas Ágnes: *A jóléti állam Dél-Európában, Portugália jóléti rendszere*
(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen*
2012. pp. 161-185)

Ajánlott irodalom:

Farkas Beáta (2013): A sikeres felzárkóztatástól a hanyatlásig. Mediterrán országok az Európai Unióban. *Közgazdasági Szemle* 2013/1. 183-188.

Bakács András - Borkó Tamás (2006): Az állami szerepvállalás európai modelljei
http://www.icegec-memo.hu/hun/docs/munkafuzetek/munkafuzet_13.pdf

Ferrera, M (2005): *Welfare State Reform in southern Europe* Routledge
https://books.google.hu/books?id=voJ_AgAAQBAJ&pg=PR2&lpg=PR2&dq=Maurizio+Ferrera+welfare&source=bl&ots=d04qhdU855&sig=IAIv6QSnpldbW7DHLAPYT6IMkbE&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiZxoSzyaDWAhUkYpoKHU7aCc44ChDoAQgrMAE#v=onepage&q=Maurizio%20Ferrera%20welfare&f=false

9. előadás: A kontinentális modell

Kötelező irodalom:

Szikra Dorottya: *Franciaország, Lengyelország, az Egyesült Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, Norvégia és Spanyolország családtámogatási rendszere*
(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen* 2012. pp. 185-214)

Ajánlott irodalom:

Andor László (2019) Jóléti modellek, európai válságok
<https://books.google.hu/books?id=VOFBDwAAQBAJ&pg=PT113&dq=konzervat%C3%ADv+jóléti+modellek&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiIvOvno8zkAhWCxMQBHUsOAsMQ6AEIKTAA#v=onepage&q=konzervat%C3%ADv%20jóléti%20modellek&f=false>
(*A jóléti állam tündöklése és átváltozása c. fejezet*)

10. előadás: A liberális jóléti modell: Egyesült Királyság, Írország és az USA

Kötelező irodalom:

Jenei György: *Bevezetés a társadalompolitikába AULA Kiadó Budapest, 2008.162-175.old.*

Ajánlott irodalom:

Hajós, R.Z.: *Az Ír csoda Írország gazdasági fejlődése a függetlenné válástól napjainkig*
Európai Műhelytanulmányok Sorozat Budapest 2006.

www.nfu.hu/download/470/eumuhelyold112.pdf

Jóléti rendszerek Európában

<http://www.miniszterelnok.hu/domain2/files/modules/module25/10725598B28FAD8D5.doc>

11. előadás címe: A jóléti állam válsága. Globalizáció, világgazdasági korszakváltás és válságtünetek.

Kötelező irodalom:

Segalman, R.-Marsland, D: *Bölcsőtől a sárig* In: Ferge Zsuzsa-Lévai Katalin (szerk.): *A jóléti állam ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke és a T-Twins Kiadói és Tipográfiai Kft, Budapest, 2004. 150-166.*

Lengyel Balázs: *A jóléti állam jövője európai példák alapján*

(Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen* 2012. pp. 215-242)

Ajánlott irodalom:

Esping-Andersen, G: *Ismét a Jó Társadalom felé ?* Esély 2006/6. 3-28.
Tomka Béla (2009): Jóléti államok az ezredfordulón. Válságjelek vagy válság mítoszok?
Magyar Tudomány 2009 február
<http://www.matud.iif.hu/2009/09feb/10.htm>

12. előadás címe: A jóléti állam válságtüneteinek felszámolására irányuló kísérletek.

Kötelező irodalom:

Csoba Judit (2017): Gondoskodó állam, aktiváló állam, befektető állam
http://www.socio.hu/uploads/files/2017_1/csoba_tan.pdf

Ajánlott irodalom:

Silja Häusermann – Bruno Palier (2018) Foglalkoztatásbarát jóléti reformpolitikák a posztindusztriális gazdaságokban. *Esély* 2018/3. 41- 71.
http://www.esely.org/kiadvanyok/2018_3/Esely_2018-3_1-3_Hausermann-Palier_Foglalkoztatasarat.pdf

Peter Townsend(2016): Szegénység, társadalmi kirekesztés és társadalmi polarizáció, avagy miért van szükség egy nemzetközi jóléti állam létrehozására? *Esély* 2016/1.19-29.

A számonkérés feltételei:

- 1. Az órai munkában való rendszeres és aktív részvétel**
- 2. A feldolgozott kötelező irodalomra épülő két zárthelyi dolgozat eredményes teljesítése**
- 3. Egy választott jóléti modellről tanulmány készítése a megadott szempontok alapján (terjedelem min. 15 oldal) és prezentálása az óra keretében.**

Debrecen, 2020. szeptember 10.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Európai társadalompolitikák II.

A tantárgyfelelős neve: Dr. Csoba Judit

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása:

A szeminárium célja a társadalompolitika elemző igényű tanulmányozásához szükséges készségek fejlesztése, a társadalompolitika társadalmi és politikai beágyazottságának elemzését. Az egyes európai országok jóléti rendszerének összehasonlító elemzése hozzájárul a hallgatók stratégiai gondolkodásának, rendszerszemléletű elemző készségének fejlesztéséhez, rálátást biztosít az európai jóléti rendszerek kialakulására és működésére.

A félév tematikája

- 1. Bevezető óra (tematika, jóléti modell- tanulmányok feltételeinek egyeztetése, szakmai, módszertani kérdések)**
- 2. előadás: A társadalompolitika, szociálpolitika gyökerei. Az emberi társadalom kulturális meghatározottsága. Az „európa-paradigma”.**

Kötelező irodalom:

Vitányi Iván: *Az „Európa- paradigma”* Magvető Kiadó, Budapest 1986. 8-43. old.

- 3. előadás: A modern állami szerepvállalás kezdetei Európában: a horizontális és vertikális szolidaritás szerepe az egyes kultúrákban.**

Kötelező irodalom:

Tomka Béla: *Az Európai Szociális Modell múltja és jelene- kelet-közép-európai perspektívák*
Esély 2004/5 32-54. old. (Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen 2012. pp. 59-81*)

- 4. előadás: A modern társadalompolitika funkciói és területei a XX. században. A társadalmi feszültségek mérséklése, a problémák kezelése, feloldása.**

Kötelező irodalom:

Giddens, A.: *A Harmadik út* Agóra Kiadó, Budapest 1999.

Schlett András (2010): *A harmadik út, avagy a neoliberalizmus álruhája* Polgári Szemle 6. évf. 1. sz.

- 5. előadás: A jóléti állam típusai a XX. sz. második felében. Tipológia az értékorientációk különbözősége alapján.**

Kötelező irodalom:

Frigyesi Veronika-Kapolyi László: *Aktív jóléti állam a kontinentális, szociáldemokrata és liberális modellek után*

<http://www.valosagonline.hu/index.php?oldal=cikk&cazon=696&lap=0>

Esping-Andersen, Gösta: *Ismét a jó társadalom felé?* Esély 2006/6.3-27.old

6. előadás: A skandináv jóléti modell

Kötelező irodalom:

Nyilas Mihály: *A svéd jóléti rendszer: a szociáldemokrata tradíciók és új kihívások* (Csoba Judit szerk.: *Európai társadalompolitikák Debreceni Egyetem, Debrecen 2012. pp. 113-137*)

7. előadás: Közép-Kelet-Európa jóléti államai

Kötelező irodalom:

Kornai János (2005): *Közép-Kelet-Európa nagy átalakulása- siker és csalódás* Közgazdasági Szemle, LII. évf., 2005. december (907–936. o.)
<http://epa.oszk.hu/00000/00017/00121/pdf/01kornaijav200602.pdf>

8. előadás: Dél-Európa sajátos útja

Kötelező irodalom:

Farkas Beáta (2013): *A sikeres felzárkóztatástól a hanyatlásig. Mediterrán országok az Európai Unióban.* Közgazdasági Szemle 2013/1. 183-188.

9. előadás: A kontinentális modell

Kötelező irodalom:

Andor László (2019) *Jóléti modellek, európai válságok*
<https://books.google.hu/books?id=VOFBDwAAQBAJ&pg=PT113&dq=konzervat%C3%ADv+jóléti+modellek&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiIvOvno8zkAhWCxMQBHUsOAsMQ6AEIKTAA#v=onepage&q=konzervat%C3%ADv%20jóléti%20modellek&f=false>
(*A jóléti állam tündöklése és átváltozása c. fejezet*)

10. előadás: A liberális jóléti modell: Egyesült Királyság, Írország és az USA

Kötelező irodalom:

Hajós, R.Z.: *Az ír csoda Írország gazdasági fejlődése a függetlenné válástól napjainkig* Európai Műhelytanulmányok Sorozat Budapest 2006.

www.nfu.hu/download/470/eumuhelyold112.pdf

Jóléti rendszerek Európában

<http://www.miniszterelnok.hu/domain2/files/modules/module25/10725598B28FAD8D5.doc>

11. előadás címe: A jóléti állam válsága. Globalizáció, világgazdasági korszakváltás és válságtünetek.

Kötelező irodalom:

Esping-Andersen, G: *Ismét a Jó Társadalom felé ?* Esély 2006/6. 3-28.

12. előadás címe: A jóléti állam válságtüneteinek felszámolására irányuló kísérletek.

Kötelező irodalom:

Silja Häusermann – Bruno Palier (2018) *Foglalkoztatásbarát jóléti reformpolitikák a posztindusztriális gazdaságokban.* *Esély 2018/3. 41- 71.*

http://www.esely.org/kiadvanyok/2018_3/Esely_2018-3_1-3_Hausermann-Palier_Foglalkoztatatasbarat.pdf

A számonkérés feltételei:

1. A szemináriumokon való rendszeres és aktív részvétel
2. A témakörönként megadott irodalom feldolgozása, átfogó ismerete és a félév során az erre épülő két zárthelyi dolgozat eredményes teljesítése.
3. A szakértői tanulmány elkészítése az utolsó szemináriumi alkalomig a megadott témakörök alapján (terjedelem min. 10 old.)

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe:

Helyi társadalompolitikai stratégiák

A tantárgy kódja:

BTSZ102MA-2K3

A szak megnevezése (N/L):Nappali**Az oktató neve:** Dr. Szarvák Tibor**A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása**

A tantárgy arra keresi a választ, hogy léteznek-e a olyan jellemzők, amelyek településektől függenek és meghatározzák a helyi társadalompolitikai cselekvések karakterét. Így a társadalompolitikák definiálása mellett törekszünk arra, hogy bemutassuk a társadalompolitika mozgásterét (a centrum/periféria elméletek alapján meghatározott területi – társadalmi folyamatokat); illetve foglalkozunk azokkal a társadalompolitikai innovációkkal (pl. szociális földprogram, szociális szövetkezetek, közfoglalkoztatási programok), amelyek erősítették az önálló települési stratégiákat, a szubszidiaritást, illetve a folyamat vidéki térségekre érvényes kategóriáját, a képességmentartó népesség / népességmentartó képesség támogatását. A félév során beszélünk a jó gyakorlatokról, amelyek a társadalomfejlesztés operatív programjainak / megvalósított cselekvéseinek egyik minőségi mutatója kíván lenni. A módszerek között kiemeljük a tartalomelemzést (dokumentumok, rendeletek, pályázati kiírások, honlapok, parlamenti viták stb.), illetve az önálló eset / irodalomfeldolgozás kategóriáját.

A félév tematikája

A félév folyamán tárgyalt főbb témakörök:

1. Térszerkezet történetisége: tradíciók, adottságok, fejlesztési lehetőségek, centrum/periféria elméletek, Falu – és vidéktipológiák
2. A modern állam területi politikája; A „jó állam” működése, az „Ideális járás”
3. A konfliktusok a jól-lét kontextusában: elméleti és módszertani keretek; A társadalmi felzárkózás szociológiája, egyenlőtlen helyzetek dimenziói, leszakadó térségek és közösségek
4. Képességmentartó népesség, népességmentartó képesség – együttműködés vagy lemaradás, a leszakadás/felzárkózás szociálpszichológiája
5. A szociális munka története – egyéni és közösségi szociális munka, interprofesszionális szociális munka, esélyteremtés és hozzáférés dilemmái ; a „lépcsőn ülés joga”, a szociális kérdés alakváltozásai
6. Produktív szociálpolitika szerepe Magyarországon az elmúlt évtizedekben
7. Jó példák, jó gyakorlatok, települési partnerségi kérdések

8. Speciális élethelyzetű kisebbségi csoportok (hajléktalanok, autisták, fogyatékkal élők, szegregátumi közösségek); Fejlesztési lehetőségek a vidéki térben, a humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés különbségei, a kitagolás erősségei/gyengeségei

Értékelés

- A kurzus kollokviummal jeggyel zárul, ezért teljesítésének feltétele a rendszeres óralátogatás és a témakörökhöz kapcsolódó beadandó (évfolyamdolgozat) szóbeli teljesítése, megvédése (legfeljebb három hiányzás elfogadható).
- Aktívítás
- A félévet lezáró önálló elemzés:

A témakörhöz kapcsolódó beadandó dolgozat a témakörökhöz kapcsolódó irodalomfeldolgozáshoz kapcsolódik.

Kötelező és ajánlott irodalom

Ferge Zsuzsa: Magyar társadalom – és szociálpolitika Osiris, Budapest 2017

Hegymenet. Társadalmi és politikai kihívások Magyarországon Szerk: Jakub András, Urbán László. Osiris, Budapest 2017.

Daron Acemoglu – James A. Robinson: A hatalom, a jóllét, és a szegénység eredete. Miért buknak el nemzetek? HVG könyvek 2013.

Pászka Imre: Elit, elitek, a lokális kistérségi társadalomban Szegedi Egyetemi Kiadó. 2010.

Szarvák Tibor - Jász Krisztina: Az esélyegyenlőségi politika Janus-arca. Kistéleplülések, társadalmak, konfliktusok, POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE 14: (2) pp. 135-155

Christoph Links – KristinaVolke (Hg): Zukunfterfinden. KreativeProjekte in Ostdeutschland. ChLinksVerlag Berlin. 2009.

Váradai Monika Mária (szerk): Kistéleplülések lépéskényszerben. Új Mandátum Könyvkiadó. 2008.

Kopp Mária – Kovács Mónika erika (szerk): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Semmelweis Kiadó 2006.

http://www.kodolanyi.hu/jol-let/images/tartalom/File/publikaciok/5_kjf-beliv-j.pdf

<http://akfi.uni-nke.hu/szakmai-kiadvanyok>

Jó Állam jelentés

Jó állam mérhetősége

MaHolnap - Társadalmi Felzárkózási Periodikák 1-2 szám

<https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek>

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

GICZEY PÉTER

E-mail: giczey.peter@eletfaegyesulet.hu, telefon: 20/9462-604

1. Motiváció és bevezetés a közösségfejlesztésbe

A saját állampolgári és közösségi élmények felszínre hozása. A közösségfejlesztés irányultsága és legitimációs elméletei (helyi társadalom, közösség, fenntartható fejlődés, civil társadalom, társadalmi nyilvánosság, mindennapi kultúra, mindennapi élet, szolidaritás, kommunikatív cselekvés, cselekvéselmélet, társadalmi tőke). A közösségfejlesztés fogalom-meghatározásai és társadalmi funkciói.

2. A közösségfejlesztési folyamat, módszerek és technikák

A települések megismerésének módszerei, aktivizáló módszerek, az együttműködés módszerei és a partnerség-építés, a helyi nyilvánosságot szervező és fejlesztő módszerek: a közösségi média, a helyi gazdaságfejlesztés közösségi módszerei.

3. Közösségi munka, közösségfejlesztés a gyakorlatban

Esettanulmányok. Mai gyakorlatok, példák, folyamatok a hazai közösségi munkában: önkéntességtől a házfoglalókig, helyi tiltakozástól a hagyományőrzésig. A közösségfejlesztés nemzetközi és hazai szervezetei, hálózatai.

Kollokvium

Kötelező irodalom:

Vercseg Ilona: Közösség és részvétel – A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2020.
<https://kofe.hu/parola/parola-fuzetek/>

Ajánlott irodalom:

Vercseg Ilona: Közösségelmélet, Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2018.
https://kofe.hu/parola/wp-content/uploads/Parola_Fuzetek/2018%20-%20Vercseg%20Ilona%20-%20Kozossegelmelet.pdf

Vercseg Ilona: Fejezetek az európai közösségfejlesztés történetéből. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2018.
https://kofe.hu/parola/wp-content/uploads/Parola_Fuzetek/2018-Fejezetek%20az%20europai%20kozossegefejlesztes%20tortenetebol.pdf

Budapesti Nyilatkozat - Az európai civil társadalom fejlesztése a közösségfejlesztés eszközeivel. CEBSD, IACD és KÖFE Konferencia-záródokumentum, Budapest, 2004. március 25-28. Közösségfejlesztők Egyesülete (magyarul megtalálható a honlapon)

Giczey Péter (szerk.) Settlement mozgalom Magyarországon ÉLETFA Segítő Szolgálat Egyesület, Debrecen, 2007.

Sebály Bernadett-Vojtonovszki Bálint (szerk.): A hatalom társadalma vagy a társadalom hatalma - A közösségszervezés alapjai Budapest, Napvilág Kiadó, 2016

Paul Henderson: A kirekesztettek bevonása – Az európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2007.

Budai István – Nárai Márta (szerk.): Együttműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közösségi munkában. Szöveggyűjtemény. Győr. Széchenyi István Egyetem, Győr, 2012.
<http://www.tamop544c.pli.sze.hu/attachments/article/21/egyuttmukodes-tanulasa-kotet.pdf>

Budai István – Nárai Márta (szerk.): Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció. Szöveggyűjtemény. Győr. Széchenyi István Egyetem, Győr, 2011.
http://www.tamop544c.pli.sze.hu/attachments/article/20/kozossegi_munka_tarsadalmi_bevonas_integracio.pdf

Bardóczi Sándor–Giczey Péter (szerk.): Kézikönyv a közösségi városmegújításról. Közösségfejlesztők Egyesülete. Budapest. 2010. (honlapon)

Vercseg Ilona (szerk.): Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak - Fejezetek a közösségi munka brit kézikönyvéből. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 2005. (honlapon)

Nagyné Varga Ilona (szerk.): Közösségi munka a családsegítésben. Debrecen. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2011. (tanszéki honlapon)

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek I.

Kódja: BTSZ120MA-K3

Félév:

Előfeltételek:

A tárgy típusa: szeminárium/előadás/gyakorlat

Óraszám/hét: 2

Kredit érték: 3

Oktató: Márton Sándor

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

A kurzus célja, hogy a hallgatók résztvevőként ismerjék meg a kérdőíves kutatási adatfelvétel lehetőségeit és korlátait. A megfelelő elméleti alapot követően a hallgatók egy konkrét kérdőíves kutatás során a gyakorlatban sajátítják el a "klasszikus" adatgyűjtési folyamatát. Az előkészítő szakaszokra (konceptualizálás, operacionalizálás) építve, a kismintás hallgatói kérdőíves kutatás középpontjában a survey technikával megközelíthető kérdésfeltevések tisztázása, kutatási terv készítése, a kérdőív operacionalizálásának és előkészítésének módszertani követelményei, a mintavétel logikája, valamint az instruktori és kérdezőbiztosi munka technikai eljárásai állnak. A hallgatók képesek legyenek kutatási tervet készíteni és adott problémához a megfelelő operacionalizációs és konceptualizációs feladatokat elvégezni.

A tantárgy minimum követelményei:

- Kutatási terv készítése
- A kérdőíves adatfelvétel struktúrája, folyamata.
- A mintavétel logikája.
- A kérdőív típusok, kérdés típusok.
- Konceptualizálás és operacionalizálás a survey során.
- A kérdezőbiztos feladata, szerepe a survey kutatásokban.

A tantárgy keretében elsajátítandó ismeretek és kompetenciák:

A survey kutatási technika adatgyűjtési szakaszának során a hallgatóknak lehetőségük nyílik a kutatás során vizsgált problémán keresztül helyi társadalmi problémák és fejlesztési lehetőségek feltárására. A kommunikációs készségek és a kapcsolatteremtés fejlesztése, valamint a társadalmi problémák iránti érzékenység kialakítása szintén a kurzus során szerzett aktív gyakorlat természetes velejárója.

A tantárgy részletes leírása (kb. 10 témakörre kibontva):

- A szeminárium célja, feladatok és határidők.
- Kérdőíves vizsgálatok kutatási tervének készítése.
 - Feladat1: választott kutatási téma (és indoklás) leadása
 - Feladat2: kötelező olvasmány (Babbie: 5. fejezet)
- Kérdőíves vizsgálatok kérdezői módszerei.
 - Feladat3: kérdőív kiinduló (draft) kérdéseinek leadása
 - Feladat4: kötelező olvasmány (Babbie: 6. fejezet & Fisher:72-98 old.)
- A kérdőív szerkesztése.
 - Feladat5: kötelező olvasmány (Babbie: 9.fejezet & Scipione: 139-168 old.)
- A keresett információk meghatározása, hallgatók módszerválasztása
- A kérdések szerkesztése, kérdőív szerkezete. A hallgatói kérdőívek szerkezetének kialakítása.
- A kérdezőbiztos munkája. Etikai kérdések, szakmai etikai kódex.
 - Feladat7: próbakérdőív elkészítése
- A kérdések tapasztalatainak megbeszélése.
 - Feladat8: írásbeli beszámoló a próbakérdezőről + kérdőívek leadása
- A korrigált kérdőívek közös megbeszélése.
 - Feladat9: a korrigált kérdőívek leadása
- A félévi munka lezárása, egyéni teljesítmények értékelése.

A kurzus követelményei:

- Rendszeres részvétel a szemináriumokon: legfeljebb 3 hiányzás (beleértve az igazolt hiányzásokat is).
- A leadandó választott téma (Feladat1) , a kiinduló kérdések (Feladat3), a fogalmak és dimenziók meghatározása (Feladat6), a választott egyéni próbakérdőív (Feladat7), a kérdőíves lekérdezőről készített beszámoló (Feladat8) határidőre való elkészítése (leadás elektronikusan a meghatározott szeminárium előtti nap 18.00 óráig, illetve a meghatározott szemináriumon nyomtatott formában).
- A saját próbakérdőív lekérdezése a meghatározott alkalomra.
- A lekérdezett próbakérdőívek leadása a meghatározott szemináriumon.
- A javított próbakérdőív leadása nyomtatott formában a meghatározott szemináriumon.
- A hallgatók munkájának év végi értékelése, az érdemjegy súlyozása:

A megengedettnél több hiányzás vagy a leadási határidők kettőnél több alkalommal történő túllépése vagy elégtelen zárthelyi dolgozat esetén a kurzus érdemjegye elégtelen.

Kötelező irodalom

- Babbie, E. (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi. 5. Fejezet
Fischer, Gy. (2001): Hihetünk-e a közvélemény-kutatásoknak? Budapest, Bagolyvár. 72-98.p.
Scipione, P. A. (1994): A piackutatás gyakorlata. Budapest, Springer-Verlag. 139-168.p.

Kriminológia alapjai

Tantárgy leírás

A tantárgy célja a kriminológia interdiszciplináris megközelítése, e tudományterület kialakulása, fejlődése, valamint a legfontosabb, a kriminológia történetét meghatározó elméletek megismerése, a bűnözés különböző aspektusainak, elterjedtségének, jelentőségének valamint az erre adott szakpolitikai, társadalmi válaszoknak az áttekintése.

A kurzus egyes találkozóin során rövid tematikai összefoglaló után a hallgatók az általuk választott publikáció, szakirodalom alapján az adott témához kapcsolódó referátumot közösen megvitatják.

A tantárgy kötelező irodalma:

Kriminológia, Szerkesztette: Borbíró Andrea, Gönczöl Katalin, Kerezsi Klára, Lévay Miklós WoltersKluwer Kiadó, Budapest 2016

Ajánlott irodalom:

Devianciák - Bevezetés a devianciák szociológiájába. Szerk. Rác Zsolt. Új Mandátum Könyvkiadó 2001

Szülőgyilkosságok Magyarországon az ezredfordulón. Aperiion Kiadó 2012

Michael Foucault: Az igazság és az igazságszolgáltatási formák. Latin Betűk Debrecen 1998.

Michael Foucault: Felügyelet és büntetés - A börtön története. Budapest 1990.

Baron-Cohen: Elemi különbség: Férfiak, nők és a szélsőséges férfiagy. Osiris 2006.

Niels Christie: Büntetésipar; A nyugati stílusú gulágok felé. Osiris Kiadó 2004

Rosta Andrea (szerk): A fiatalok bűnözés kriminológiája és szociológiája. L'Harmattan 2014.

Vizsga: írásbeli

Tematika

- 1.) A téma bemutatása, elvárások, a kurzus menetrendje, a kriminológia fogalma
- 2.) Klasszikus iskolák, a bűnözés biológiai és pszichológiai magyarázatai
- 3.) Börtönlátogatás – szakmai kirándulás
- 4.) Deviancia, anómia, szociológiai, antropológiai megközelítések
- 5.) Címkézés és kontroll elmélet, radikális és realista kriminológia
- 6.) Környezeti kriminológia
- 7.) Normakövetés és normaszegés – társadalmi és egyéni tényezők
- 8.) Megismerés lehetőségei: kriminálstatisztika, kriminológiai és interdiszciplináris kutatások
- 9.) Gyermekkori negatív tapasztalatok következményei a kriminológia szemszögéből
- 10.) Speciális bűnelkövetői típusok, csoportok
- 11.) Áldozatok és bűnelkövetők szociálpszichológiai megközelítésben
- 12.) A bűnözésre adott társadalmi válaszok
- 13.) A büntetés hatásai, dezisztencia, prizonizáció, PTSD
- 14.) Fiatalok büntetőeljárásai (fiatalok ügyekkel foglalkozó bírósági)

	Dátum	téma	előadó
1	08.szept	elmaradt	
1	15.szept	A gonosz születése - kriminológia fogalma	PM
2	22.szept	Klasszikus iskolák, a bűnözés biológiai és pszichológiai magyarázatai	PM
3	29.szept	Deviancia, anómia, szociológiai, antropológiai megközelítések	PM
4	06.okt	Címkézés és kontroll elmélet, radikális és realista kriminológia	PM
5	13.okt	Normakövetés és normaszegés - társadalmi és egyéb tényezők	PM
6	20.okt	Megismerés lehetőségei - kriminálstatisztika, kriminológiai és	PM
7	27.okt	A bűnözői személyiség, sajátosságok, lehetőségek, bűnügyi profilozás	Elekesné Lenhardt Zsuzsanna (Kiberbűnözés elleni Főosztály)
8	03.nov	Kiberbűnözés	Kiberbűnözés elleni Főosztály
9	10.nov	Speciális bűnelkövetői csoportok, típusok. Szervezett bűnözés	Opauszki András alezredes, Nemzeti Nyomozói Igazgatóság
10	17.nov	Fiatalkori bűnözés, sajátos büntetőeljárások	Dr. Szarka Zsuzsa Nyíregyházi Járási Bíróság Elnökhelyettese
11	24.nov	Gyermekkori negatív tapasztalatok, PTSD	PM
12	01.dec	Bűnözésre adott társadalmi válaszok, reintegráció lehetőségei	Bodonyi Norbert (Közösségi Foglalkoztató vezető)
13	08.dec	Áldozatok, bűnelkövetők szociálpszichológiai megközelítésben	PM

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok

A tantárgy kódja: BTSZ134A_K3

A szak megnevezése (N/L):Nappali

Az oktató neve: Dr. Szarvák Tibor

A tantárgy az MA szintű oktatásának azon kulcspontjait igyekszik megragadni, amely a kisebbségi közösségekkel kapcsolatos szociológiai elméletét és módszertanát érinti. Kurzusunk tartalmi centrumában a földrajzi tér áll. Megközelítésünkben így a kedvezményezett („sérülékeny”) kisebbségi csoportok különböző szitációkban megvalósuló szegregált élethelyzete áll.

Tisztázza azon fogalmakat, amelyekkel a hallgató eligazodik a makroviszonyok között és mikrokörnyezetben is létre tud hozni megfelelő szakértői szintű cselekvéseket. Az órák során pedig azokkal a szakmai standardokkal (közösségi tervezés, fordított integráció, jó gyakorlatok, szakpolitikai alakítások) foglalkozunk, amelyek ehhez a témakörhöz kapcsolódnak.

A kiemelt módszertani elemek jól illeszkednek a kurzus három másik, fejlesztésorientált témájához is. Foglalkozunk a hajléktalansággal (mint a városi térben történő szegregációval), illetve a vidéki térben megvalósuló autista majorságok bemutatásával bepillantást nyerünk a humán közszolgáltatások hozzáféréseinek különbségeibe, valamint megismerjük a fogyatékkal élők világát meghatározó kitagolás folyamatának erősségeit/gyengeségeit.

Témakörök

1. Kisebbségi közösségek: kontextuális definíciós kísérletek, élethelyzetek, a „lépcsőn ülés joga”, a szociális kérdés alakváltozásai
2. Az életmód / életvitel aktuális kérdései; Integrálódás és a „kiilleszkedés” dilemmái, szegregáció fogalma, mérésének lehetőségei, társadalom-és területpolitikai következmények (pl, vidékfejlesztés és lakáspolitikai)
3. A hazai történelmi kisebbségi közösségek demográfiai viszonyai és perspektívái, korábbi évtizedek felzárkóztatási gyakorlatai
4. A szegregált élethelyzetek csökkentésnek irányai, szakpolitikai súlypontok,
6. A közösségi tervezés módszerei a települési résztársadalmi csoportok bevonása során
7. Jó gyakorlatok szerepe és kialakítása a kisebbségi közösségek élethelyzetének javításában
8. Egyéb speciális élethelyzetű kisebbségi csoportok (hajléktalanok, autisták, fogyatékkal élők); Fejlesztési lehetőségek a vidéki térben, a humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés különbségei, a kitagolás erősségei/gyengeségei

Értékelés

- A kurzus kollokviummal jeggyel zárul, ezért teljesítésének feltétele a rendszeres óralátogatás és a témakörökhöz kapcsolódó beadandó szóbeli teljesítése, megvédése
- Aktívítás
- A félévet lezáró önálló elemzés:

Kötelező és ajánlott irodalom

- Péterfi Rita (szerk.) Nagy Attila: Hídszerepek - Cigány integrációs kérdések Gondolat kiadó, Budapest, 2008 <http://www.mek.oszk.hu/07700/07789/07789.pdf>
- L. Ritók Nóra Láthatatlan Magyarország Tea Kiadó Kft. 2017
- Vercseg Ilona (2013): A közösségi munka folyamata és módszerei http://www.kozterhalo.hu/dokumentumok/Vercseg_Ilona.pdf
- Szarvák Tibor - Jász Krisztina: Az esélyegyenlőségi politika Janus-arca. Kistelepülések, társadalmak, konfliktusok, POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE 14: (2) pp. 135-155.
- Kertesi Gábor: A társadalom peremén. Romák a munkaerőpiacon és az iskolában. Osiris, Budapest, 2005
- Jelenlét „– a roma integrációt szolgáló fejlesztések megalapozása, szociális munka kirekesztett közösségekben, szegregátumokban – Magyar Máltai Szeretetszolgálat, 2013 <http://jelenlet.maltai.hu/wp-content/uploads/2015/05/Jelenl%C3%A9t-tanulm%C3%A1ny.pdf>
- MaHolnap - Társadalmi Felzárkózási Periodikák 1-2 szám <https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek>

A szociálpolitika gazdasági összefüggései

Szocpol MA I.

A tárgy leírása: A kurzus során megtárgyalandó kérdések két nagy témakört ölelnek fel.

Az egyik témakört gazdaságelméletinek jellemezhetjük, és alapvetően azt igyekszik körüljárni, hogy különféle tudományágak (közgazdaságtan, szociológia, antropológia, stb.) mit is jelent a „gazdaság” és „gazdasági”, és e megközelítéseket miképpen lehet vonatkoztatni arra, hogy az emberek miképpen boldogulnak és mennyiben élnek jól?

A második témakör ennél lényegesen szűkebb területre fókuszál, és azt vizsgáljuk meg, hogy a szociálpolitika különböző szintű (országos, önkormányzati, intézményi, projekt) pénzkezelése és gazdálkodása milyen szabályozási környezetben, milyen elveket követ,; illetve, hogy a pénzkezelési és gazdálkodási keretfeltételek mennyiben határozzák meg a szociálpolitika és intézményeinek működését.

Elvárások és kompetenciák: A kiscsoportos munka alapvetően önálló munkára, szakirodalmi elemzésre és önálló adatelemzésre épül. Elvárás az, hogy ne csak a saját témákban mozogjon otthonosan a hallgató, hanem megjegyzéseivel, ötleteivel, kritikáival járuljon hozzá a többiek előrehaladásához is.

A jegy megszerzésének feltétele: Saját szabadon választott témakörben az adott téma gazdasági/gazdálkodási szempontú önálló kidolgozása, amely az önállóan feldolgozott szakirodalom mellett, azon túl önálló adatelemzési részeket, adatszerűen összehasonlító elemzéseket is tartalmaz. A félév során az óra menete folyamatosan teret ad az oktatóval való konzultációra, a feldolgozandó szakmai anyagok egyeztetésére is.

Kötelező és ajánlott olvasmány: Az oktatóval való egyeztetés alapján, a választott témának megfelelően.